

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

לשבת קדש פרשת מטות, מסעי תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

נדריים - נ"ה

1. **משנה - הנודר מן הדגן, במה נאסר?**
 - א. ר' מאיר - אסור אף בפול המצרי יבש, שכל דבר שעושים ממנו כרי בגורן כלול בשם דגן.
 - ב. חכמים - אסור רק בחמשת מיני דגן.

ומודה רבי מאיר שהנודר מן התבואה - אסור בחמשת המינין, אבל הנודר מן הדגן - אסור בכל, ומותר בפירות האילן וברק.
2. **נאמר בפסוק: 'וכפרוך הדבר הרבו בני ישראל [ראשית] דגן תירוש ויצהר... וכל תבואת שדה לרוב וגו', ולפי ר' מאיר ש'דגן' הוא כל דבר שנדגן [שעושים ממנו כרי] מהי הכפילות דגן.. וכל תבואת השדה?**

ביאר אב"י: 'תבואת השדה' בא לרבות פירות האילן וירק.
3. **ר' יוחנן: הכל מודים [גם חכמים], בנודר מן התבואה, שאין אסור אלא מחמשת המינים. מה החידוש בזה?**

שלא אומרים ש'תבואה' כוללת כל דבר. אמנם 'תבואת השדה' אכן כולל כל דבר כפי שמצינו בפסוק לעיל.

מעשה - בנו של מר שמואל ציוה בצוואתו שיתנו לרבא 13 אלף זוז מן עללתא [תבואה] של נהר פניא ששם היו נכסיו, שלח רבא לשאול את רב יוסף - מה כלול בעללתא? ענה: מתניתין היא: 'שוין, בנודר מן התבואה, שאין אסור אלא מחמשת המינין'. דחה אב"י: תבואה היא חמשת מינים אבל 'עללתא' כולל כל דבר שבמשמעה.

אמר רבא בזה לא הסתפקתי, זה פשוט לי כאב"י, ומה שנסתפקתי לגבי שכר בתים ושכר ספינות, האם הם נחשבים עללתא - דבר המשביח את הפירות. וצדדי הספק האם כיון שנפחתים ע"י השימוש בהם שכרם אינו נחשב עללתא, או שמא כיון שהפחת שלהם ניכר רק לאחר זמן מרובה נקראים 'עללתא'. סיפרו החכמים לרב יוסף, אמר: וכי מאחר דלא צריך לן, אמאי שלח לן? והקפיד רב יוסף.

שמע רבא ובא לרב יוסף בערב יום הכיפורים, ומצא את שמשו מערב לו מים ביין, אמר לו תן לי שאמזוג אני, נתן לו ומזג, כאשר שתה רב יוסף אמר זה דומה למזיגה של רבא בריה דרב יוסף בר חמא, אמר לו הוא זה שעומד לפניך,

אמר לו לא תשב על רגליך עד שתאמר לי את הפירוש של 'וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות' אמר לו: כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל - תורה ניתנה לו במתנה, שנאמר: וממדבר מתנה, וכיון שניתנה לו במתנה נחלו קל, שנאמר: וממתנה נחליאל, וכיון שנחלו קל עולה לגדולה, שנאמר: ומנחליאל במות, ואם הגביה עצמו - הקדוש ברוך הוא משפילו, שנאמר: ומבמות הגיא, ולא עוד, אלא ששוקעין אותו בקרקע, שנאמר: ונשקפה על פני הישימון, ואם חוזר בו - הקדוש ברוך הוא מגביהו, שנאמר: כל גיא ינשא.
4. **אלו ברייתות נוספות הקשורות למשנתנו הובאו?**
 - א. הנודר מן הדגן - אסור אף בפול המצרי יבש ומותר בלח, ומותר באורז, בחילקא, בטרגיס ובטיסני.
 - ב. הנודר מן פירות השנה - אסור בכל פירות השנה, ומותר בגדיים ובטלאים, ובחלב ובביצים, ובגוזלות. ואם אמר גידולי שנה עלי - אסור בכלן.
 - ג. הנודר מן פירות הארץ - אסור בכל פירות הארץ, ומותר בכמהין ופטריות. ואם אמר גידולי קרקע עלי - אסור בכלן.

ואע"פ שכמהין ופטריות הם גידולי קרקע, הטעם שמברכים עליהם 'שהכל נהיה בדברו', כיון שהם יונקים מהאוויר ולא מהקרקע.
5. **משנה - הנודר מן הכסות - מה דינו?**
 - א. מותר בשק וביריעה ובחמילה [בגדים גסים ועבים שאין דרך בני אדם להתכסות בהן].
 - ב. אמר קונם צמר עולה עלי - מותר להתכסות בגיז צמר, הפשתן עולה עלי - מותר להתכסות באניצי פשתן.
 - ג. ר' יהודה אומר: הכל לפי המצב שהיה בו הנודר בשעת נדרו, אם טען משא של מצר או פשתן והזיע והיה ריח גופו קשה ואמר קונם צמר ופשתים עולה עלי - מותר להתכסות, אבל אסור להפשיל לאחוריו בדרך של משא. [ואם היה בקושי כשלבש אסור ללבוש ומותר במשא - ברייתא]
 - ד. ברייתא - הנודר מן הכסות - מותר בשק וביריעה ובחמילה [חגורה עבה], ואסור בפונדא ובפסקיא, ובסקורטיא ובקטבליא, [כולם מלבושי עור] ואנפליא ופליניא, ומכנסים וכובע.

ומצינו בברייתא לענין מה נחשב בגד שלבישתו אינה נחשבת משא ומותר לצאת בו בשבת - יוצאין ב[כעין] שק עבה ובסגוס עבה, וביריעה ובחמילה מפני הגשמים, [כיון שרגילים בלבישתם] אבל לא בתיבה ולא בקופה, ולא במחצלת מפני הגשמים, שהם נחשבים משאוי. הרועים יוצאין בשקים, ולא רועים בלבד אמרו אלא כל אדם, אלא שדברו חכמים בהווה, שהם רגילים בכך.